

Ιαματικά Λουτρά στο Ρίζωμα Τρικάλων

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Φεβρουάριος 2021

Ιαματικά Λουτρά στο Ρίζωμα Τρικάλων

Τσιάρας Αριστείδης

επ. καθηγήτρια: Ίρις Λυκουριώτη

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Φεβρουάριος 2021

περιεχόμενα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΡΙΖΩΜΑ	
γεωγραφία	8
γεωλογία	10
αρχιτεκτονική	12
ΙΑΜΑΤΙΚΗ ΠΗΓΗ	
ιστορικά στοιχεία	13
χαρακτηριστικά ιαματικής πηγής	15
επίσκεψη στην περιοχή	19
ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ	20
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	22
ΣΧΕΔΙΑ	27
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	47

εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονείται με σκοπό τη δημιουργία ενός θερμοαισθητικού κέντρου στο χωριό Ρίζωμα του νομού Τρικάλων.

Παρόλο που η πηγή είναι γνωστή από το 146π.Χ. περίπου, οι ιαματικές της ιδιότητες αναγνωρίστηκαν επίσημα το 2018.

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η αξιοποίηση και ανάδειξη των ιαματικών νερών της «Λούτζιας» καθώς και η προβολή τους με απώτερο σκοπό να γίνει πόλος έλξης θερμοαισθητικού τουρισμού.

Η καταγωγή μου, ο διακαής πόθος του αείμνηστου παππού μου για ανάδειξη της πηγής, καθώς και οι προσωπικές επαφές και συνεντεύξεις με ανθρώπους της περιοχής συνέβαλαν καταλυτικά στην απόφασή μου για το πόνημα αυτό με σεβασμό στην παράδοση και την τοπική κουλτούρα.

γεωγραφία

Το Ρίζωμα είναι χωριό του νομού Τρικάλων (Τοπική Κοινότητα Ριζώματος- Δημοτική Ενότητα Παραληθαίων), ανήκει στον δήμο Τρικκαίων της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων που βρίσκεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, σύμφωνα με τη διοικητική διαίρεση της Ελλάδας όπως διαμορφώθηκε με το πρόγραμμα «Καλλικράτης».

Κατά τη διοικητική διαίρεση της Ελλάδας με το σχέδιο «Καποδίστριας» το 1997 ήταν έδρα του Δήμου Παραληθαίων και το 2010 εντάχθηκε σύμφωνα με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» ως τοπική Κοινότητα στο Δήμο Τρικκαίων του νομού Τρικάλων. Απέχει από την πόλη των Τρικάλων 14χλμ. Βόρεια(B).

Έχει υψόμετρο 168 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, σε γεωγραφικό πλάτος 39,6628545369 και γεωγραφικό μήκος 21,7316704511. Με την απογραφή του 2011 έχει 925 κατοίκους.

Γειτνιάζει με τα χωριά:

Ανατολικά(A) Ελληνόκαστρο

Δυτικά(Δ) Θεόπετρα και Βασιλική,

Βόρεια(B) Σπαθάδες και Αύρα και

Νότια(N) Ράξα, Αρδάνι και Χαϊδεμένη.

Το κλίμα της Π.Ε. Τρικάλων είναι ηπειρωτικό, με δριμύ κρύο το χειμώνα και εξαιρετικά ζεστό καλοκαίρι. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 16-17 C στα πεδινά και χαμηλότερη στα ορεινά.

γεωλογία

Στη θέση του φυσικού πόρου αναπτύσσεται η σειρά των μαργών Ριζώματος των μολασσικών σχηματισμών της Μεσοελληνικής αύλακας. Οι μάργες παρουσιάζουν μέσο πάχος 200m περίπου, θεωρούνται πρακτικά αδιαπέρατες και επικάθονται στρωματογραφικά κανονικά, επί των υποκείμενων ανθρακικών σχηματισμών της Υποπελαγωνικής Ζώνης.

Στην υπολεκάνη απορροής του άνω ρου του ποταμού Ληθαίου υπάρχει εκτενής ανάπτυξη των υδροπερατών σχηματισμών. Παρουσιάζει τις δεύτερες υψηλότερες τιμές υδρογραφικής πυκνότητας και συχνότητας (4,770km/km² και 13,925 κλάδοι/km²) από όλες τις υπολεκάνες απορροής του υδρογραφικού δικτύου της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλίας. Οι υψηλές τιμές των μορφομετρικών παραμέτρων του υδρογραφικού δικτύου οφείλονται κατά ένα μέρος στο υψηλό ποσοστό συμμετοχής ημιπερατών σχηματισμών. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες που επιδρούν στη διαμόρφωση των τιμών αυτών, είναι οι παρουσία πηγών που τροφοδοτούν τους κλάδους του υδρογραφικού δικτύου, οι υψηλές βροχοπτώσεις και η σποραδική βλάστηση της περιοχής. Έτσι στην υπολεκάνη δημιουργούνται κατάλληλες συνθήκες που ευνοούν την αύξηση της επιφανειακής απορροής έναντι της κατείσδυσης. Στην υπολεκάνη αυτή επικρατούν υδροπερατοί σχηματισμοί και παρουσιάζει μέσες τιμές στην υδρογραφική πυκνότητα και συχνότητα (3,098 km/km² και 6,279 κλάδοι/ km²)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ	ΥΔΡΟΠΕΡΑΤΟΙ	ΗΜΙΠΕΡΑΤΟΙ	ΑΔΙΑΠΕΡΑΤΟΙ
Έκταση (km ²)	59	10	12
Ποσοστό (%)	73	12	15

Υδρολιθολογική ανάλυση των σχηματισμών της υπολεκάνης απορροής του Ριζώματος

Ο εμπλουτισμός και η τροφοδοσία της υπόγειας υδροφορίας του φυσικού πόρου Ριζώματος, κύρια ελέγχεται από τις πλευρικές μεταγγίσεις και εκφορτίσεις του καρστικού συστήματος των ανθρακικών πετρωμάτων το οποίο εμφανίζεται στην περιοχή Πλατάνου-Ελληνοκάστρου. Το υπόγειο υπό πίεση καρστικό σύστημα στην περιοχή μελέτης, θεωρείται «κλειστό» καθώς προς τα Δυτικά, Βόρεια και Νότια του Πλατάνου υπόκειται μεγάλου πάχους μαργαϊκών σχηματισμών. Η συμβολή της τεκτονικής είναι πολύ σημαντική καθώς δια μέσου των τεκτονικών ζωνών των ρηγμάτων που ενεργούν στην περιοχή, αφενός τροφοδοτούνται και εμπλουτίζονται οι υπόγειες καρστικές υδροφορίες και αφετέρου δημιουργούνται επιλεκτικές διαδρομές εκφόρτισης της υπό πίεση υπόγειας καρστικής υδροφορίας, σε πολύ μικρότερα βάθη ή ακόμη και στην επιφάνεια, όπως πιθανά συμβαίνει με την υδροθειούχο πηγή του Ριζώματος.

αρχιτεκτονική

Τα σπίτια στο Ρίζωμα μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '50 ήταν ισόγεια ή διώροφα σχήματος ορθογωνίου παραλληλεπιπέδου με νότιο(μεσημβρινό) προσανατολισμό. Οι εξωτερικοί τοίχοι ήταν χτισμένοι με πέτρες από τα νταμάρια του χωριού. Το πλάτος τους ήταν από 0,60μ. έως 1μ. και εξασφάλιζαν καλή μόνωση και προφύλαξη από τις καιρικές συνθήκες όλο το χρόνο. Συνδετικό υλικό τους ήταν η λάσπη . Οι εσωτερικοί τοίχοι ήταν στενοί και χτίζονταν με πλιθιά. Είχαν μικρά παράθυρα, όπως όριζε η παράδοση εκείνων των εποχών.

Η κεντρική είσοδος οδηγούσε στη σάλα και εκατέρωθεν αυτής υπήρχε από ένα δωμάτιο. Στο κύριο δωμάτιο που χρησιμοποιούνταν ως υπνοδωμάτιο υπήρχε τζάκι και μπουχαρί για τη θέρμανση κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Η επίπλωσή τους ήταν λιτή. Ένα οικόπεδο έπρεπε να έχει έκταση 1,5 στρέμμα τουλάχιστον. Η αυλή του σπιτιού ήταν περιφραγμένη από ψηλό τοίχο ύψους 1,5μ.

Μετά το 1960 αρχίζει η ανοικοδόμηση των σπιτιών με αρχιτεκτονικά σχέδια και υλικά δόμησης το τσιμέντο και τα τούβλα.

ιστορικά στοιχεία

Παλαιότερα το χωριό ονομαζόταν «Σκλάταινα», όνομα το οποίο προέρχεται από το σλαβικό Slatina. Από τότε αρχίζει και επίσημα η ιστορία του. Το όνομα του χωριού απαντάται για πρώτη φορά σε ένα πατριαρχικό σιγίλλιο του έτους 1163 μ.Χ. αναφέρεται ως «χωρίον Σθλάτενα».

Στο πέρασμα των χρόνων το χωριό έλαβε την παρακάτω ονομασία: Σκλάτινα, Σιλάτηνα, Σλάταινα, Σκλάταινα, Σκλάτινα. Από το 1927 το χωριό παίρνει τη σημερινή του ονομασία «Ρίζωμα» επειδή βρίσκεται στα ριζά των Χασίων (ψηλότερες κορυφές Κράτσοβο 1.554 μ. και Ορθοβούνι 1.106 μ.) .

Η λέξη Slatina σημαίνει αλμυρά ή θειούχα νερά στα Σερβοκροατικά (skr. slatina "Salzwasser" κατά M. Vasmer, 1941). Αναφέρεται σε περιοχές που έχουν ιαματικές πηγές σε περιοχές των Βαλκανίων, αλλά και της Ελλάδας . Με βάσει τα προαναφερθέντα υποθέτουμε ότι το χωριό πήρε το όνομά του από τα «Λούτζια», που ήταν επιφανειακή πηγή θειούχων υδάτων μέχρι τη δεκαετία του '70 και έβγαζε έντονη οσμή θειάφι σύμφωνα με γραπτές, αλλά και προφορικές μαρτυρίες των κατοίκων, γι' αυτό το ονόμαζαν και βρωμονέρι ή κλουβιονέρι λόγω της έντονης μυρωδιάς κλούβιου αυγού.

Πολλοί κάτοικοι κατόπιν συστάσεων των γιατρών έπαιρναν νερό από τα Λούτζια και έκαναν θεραπευτικά μπάνια για την αντιμετώπιση ασθενειών όπως ρευματισμοί , οσφυαλγίες, ισχιαλγίες κ.α. Στα τέλη της δεκαετίας του 1950 μετά από τυχαίες ανασκαφές σε οικόπεδο για ανέγερση οικίας ανακαλύφθηκαν υπολείμματα λουτρών υπό τη μορφή μικρών στύλων και τετράγωνων και κυκλικών τούβλων από πηλό. Ιστορικά αναφέρεται ότι επί Ρωμαϊκής περιόδου 146-100 π.Χ. λειτουργούσαν κτιριακές εγκαταστάσεις λουτροθεραπείας. Σύμφωνα με μαρτυρίες το ιαματικό νερό αυτής της πηγής συνδέεται με το «Άκριτο νερό» στην τοποθεσία Πλαστήρα στο χωριό Σπαθάδες και ακολουθεί την ίδια κορυφογραμμή προς το Νότο και φτάνει στο χωριό Ρίζωμα. Λέγεται άκριτο νερό, γιατί όσοι το επισκέπτονταν για να πλυθούν μ' αυτό πήγαιναν μετά τη δύση του ηλίου και δεν μιλούσαν καθόλου όσο βρίσκονταν στην ανάβρα του. Όσοι έβλεπαν τις ευεργετικές ιδιότητές του μετά τις πλύσεις που έκαναν αφιέρωναν στο παρακείμενο εικονοστάσι κάτι ατομικό τους(μαντίλι, ρούχο, λάδι).

Στα τέλη της δεκαετία του '70 η πηγή επιχωματώθηκε. Όμως το 2000 έγινε δοκιμαστική γεώτρηση σε βάθος 210μ. στην περιοχή Μετόχι, μπροστά στο εξωκλήσι της Παναγίας και εντοπίστηκε πηγή θειούχων υδάτων που σύμφωνα με τους ειδικούς μπορεί να αποδώσει μεγάλες ποσότητες νερού.

χαρακτηριστικά ιαματικής πηγής

Είναι γνωστό ότι ο άνθρωπος από αρχαιοτάτων χρόνων εφάρμοσε τη λουτροθεραπεία για θεραπευτικούς σκοπούς σε ύδατα που η θερμοκρασία και η χημική τους σύσταση διαφέρουν από τα συνηθισμένα.

Τα χαρακτηριστικά των ιαματικών νερών του Ριζώματος είναι τα εξής:

- έχει θερμοκρασία 23,2°C- 24,5°C
- ηλεκτρική αγωγιμότητα (μ.ο.): 1580 μS/cm,
- ενεργό οξύτητα (Ph) (μ.ο.): 7,7,
- ραδιενεργά στοιχεία: ραδόνιο (Rn) (μ.ο.): 1,3 Bq/l, ράδιο (Ra) (μ.ο.): < 0,1 Bq/l, ουράνιο (U): < 1 Bq/l.
- Χημικά στοιχεία: Na, HC03 , SiO2 , Mg, K, B, F και αέρια: H2 S.
- Η παροχή σε κυβικά μέτρα ανά ώρα είναι: 45 m3 /h.
- Ο φυσικός πόρος χαρακτηρίζεται και ταυτοποιείται ως: υπόθερμος, αλκαλικός, υδροθειούχος, οξυανθρακικός, με Na, HC03 , SiO2 , Mg, K, B, F. 2.
- Τρόπος χρήσης: Λουτροθεραπεία.

Από την επεξεργασία και αξιολόγηση των χημικών αναλύσεων προκύπτει ότι ο υδροχημικός τύπος του νερού είναι Na-HCO₃ και χαρακτηρίζεται ως μεταλλικό, αλκαλικό, Na-HCO₃-H₂S-SiO₂-K-B-F, διότι παρουσιάζει εξαιρετικά πολύ υψηλή συγκέντρωση υδρόθειου (H₂S 65 έως 160mg/L), πυριτικών (SiO₂ 22.5 έως 110mg/L), νατρίου (Na 326 έως 334mg/L), καλίου (K 12mg/L), βορίου (B 7 έως 8 mg/L), φθορίου (F 5.5mg/L) και υψηλή συγκέντρωση όξινων ανθρακικών (HCO₃ 756 έως 814mg/L). Το pH του νερού (pH 7.7 έως 8,3) προσδίδει ένα αλκαλικό χαρακτήρα, ενώ σε ότι αφορά τη φυσική ραδιενέργεια (συγκέντρωση Rn222), ο φυσικός πόρος Ριζώματος χαρακτηρίζεται ως κανονικός.

Η προέλευση του νερού είναι διπλή, καθώς η υψηλή συγκέντρωση όξινων ανθρακικών ιόντων (HCO₃) δεικνύει προέλευση από ανθρακικά πετρώματα και αντίστοιχα οι υψηλές συγκεντρώσεις Na, SiO₂, K, B και F δεικνύουν προέλευση από αποσαθρωμένα (εξαλλειωμένα) σχιστολιθικά, γνευσιακά και πιθανόν πυριγενή πετρώματα (διαλυτοποιήσεις νατριοκαλιούχων αστρίων μαρμαρυγιών, αλογονιδίων κλπ.)

Ο φυσικός πόρος Ριζώματος κατατάσσεται ως ο πλέον υδροθειούχος στην Ελληνική επικράτεια, σε σύγκριση με τις υδροθειούχες ιαματικές πηγές και τις σχετικές μετρήσεις H₂S που σε αυτές πραγματοποίησε το ΙΓΜΕ(Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών), κατά τα έτη 2004 έως 2008 και στα πλαίσια του προγράμματος παρακολούθησης ιαματικών πηγών Ελλάδας. Οι πολύ υψηλές συγκεντρώσεις του υδρόθειου δύναται να προέρχονται από αναγωγή θειικών ιόντων σε αναερόβιες συνθήκες. Από τα στοιχεία της διάτρησης της γεώτρησης προέκυψε ότι το υδρόθειο βρίσκεται στα ανθρακικά πετρώματα που υπόκεινται των σχηματισμών των μαργών Ριζώματος.

Ενδείξεις: Ρευματικές παθήσεις, χρόνιους ρευματισμούς, ισχιαλγίες, οσφυαλγίες, παθήσεις νευρικού συστήματος.

Αντενδείξεις: καρδιακές παθήσεις, οίδημα κάτω άκρων, στεφανιαία νόσος, εγκεφαλικές αιμορραγίες ή θρομβώσεις αγγείων, κακοήθεις νεοπλασίες, νευρικές και ψυχικές παθήσεις, ενεργός φυματίωση, εγκυμοσύνη μετά τον έκτο μήνα.

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΗΓΩΝ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ H ₂ S, σε mg/l	ΜΕΓΙΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ H ₂ S, σε mg/l
1	ΦΥΣΙΚΟΣ ΠΟΡΟΣ ΡΙΖΩΜΑΤΟΣ (χημικές αναλύσεις από Δ. Τρικκαίων)	65 (11/06/2015) υδρόθειο	84.6 (13/10/2015) 160 (06/12/2015)
2	ΛΟΥΤΡΑ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	39.31	70.5
3	ΛΟΥΤΡΑ ΚΑΪΑΦΑ	10.08	48.7
4	ΛΟΥΤΡΑ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	20.30	36.8
5	ΠΗΓΗ ΜΕΘΑΝΩΝ	13.9	30.9
6	ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΛΛΗΝΗΣ	3.52	29.9
7	ΠΗΓΗ ΧΕΛΟΒΑΣ	14.95	24.2
8	ΠΗΓΗ ΜΟΥΡΤΙΑΝΟΥ	14.00	20.2
9	ΛΟΥΤΡΑ ΚΑΒΑΣΙΛΑ	8.06	19.2
10	ΠΗΓΗ ΧΕΙΜΑΔΙΟΥ	5.88	15.1
11	ΠΗΓΗ ΑΜΜΟΥΔΑΡΑΣ	11.76	14.05
12	ΛΟΥΤΡΑ ΘΕΡΜΗΣ	11.76	13.86
13	ΛΟΥΤΡΑ ΥΠΑΤΗΣ	4.30	12.9
14	ΓΕΩΤΡΗΣΗ ΠΑΛΑΙΟΒΡΑΧΑΣ	8.4	12.6
15	ΛΟΥΤΡΑ ΠΛΑΤΥΣΤΟΜΟΥ	4.54	12.3
16	ΓΕΩΤΡΗΣΗ ΣΜΟΚΟΒΟΥ	7.09	10.25
17	ΛΟΥΤΡΑ ΣΜΟΚΟΒΟΥ	7.39	9.07
18	ΛΟΥΤΡΑ ΚΑΙΤΣΑΣ	2.02	8.06
19	ΛΟΥΤΡΑ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ	5.54	8.90
20	ΠΗΓΗ ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ	3.2	7.56
21	ΠΗΓΗ ΤΡΥΦΟΥ	2.02	7.56
22	ΠΗΓΗ ΜΥΤΙΚΑΣ	2.2	7.5
23	ΠΗΓΗ ΣΟΥΛΑΝΤΑ	6.05	7.22
24	ΛΟΥΤΡΑ ΒΟΛΒΗΣ	3.53	7.2
25	ΛΟΥΤΡΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ	4.2	6.89
26	ΛΟΥΤΡΑ ΑΙΔΗΨΟΥ	4.54	6.89
27	ΛΟΥΤΡΑ ΗΡ ΑΙΑΣ	4.53	6.38
28	ΛΟΥΤΡΑ ΣΚΥΔΡΑΣ	5.9	6.21
29	ΛΟΥΤΡΑ ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗΣ	2.18	6.20
30	ΠΗΓΗ ΧΑΝΟΠΟΥΛΟΥ	4.2	6.04
31	ΓΕΩΤΡΗΣΗ ΚΙΒΩΤΟΣ	4.36	6.05
32	ΛΟΥΤΡΑ ΤΡΑΙΑΝΟΥΠΟΛΗΣ	3.3	5.88
33	ΓΕΩΤΡΗΣΗ ΛΑΓΚΑΔΑ	4.87	5.54
34	ΠΗΓΗ ΚΑΝΑΒΑ ΜΗΛΟ	3.00	5.40
35	ΓΕΩΤΡΗΣΗ ΑΔΑΜΑΝΤΑ ΜΗΛΟΥ	2.52	5.04
36	ΠΗΓΗ ΚΡΕΜΑΣΤΩΝ	3.02	5.00
37	ΠΗΓΗ ΣΕΛΑΝΙΤΙΚΑ	1.85	4.54
38	ΠΗΓΗ ΑΓ. ΦΩΚΑ ΝΗΣΟΥ ΚΩ		4.50
39	ΠΗΓΗ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ	0.84	3.8

επίσκεψη στην περιοχή

Το Ριζώμα το γνωρίζω και το επισκέπτομαι από πολύ μικρή ηλικία και έχω έντονες μνήμες, αφού ο παππούς μου καταγόταν από το διπλανό χωριό Σπαθάδες. Έτσι γνωρίζω την ιστορία της περιοχής και την τοπική κουλτούρα.

Το έναυσμα για να εκπονήσω αυτή την εργασία μου το εμφύσησε ο παππούς μου που για πάρα πολλά χρόνια ερευνούσε και προσπαθούσε να ενεργοποιήσει τους υπεύθυνους να αναδείξουν την πηγή, γιατί πίστευε ακράδαντα ότι θα ωφελούσε τους ανθρώπους που πάσχουν από μυοσκελετικούς πόνους, αλλά και θα έδινε μεγάλη άνθηση στην οικονομία της περιοχής. Όταν ξεκίνησα την επισταμένη έρευνα για τον πόρο του ιαματικού νερού ήρθα σε επαφή με κατοίκους του χωριού μεγαλύτερης ηλικίας που θυμούνταν την πηγή και το νερό της που χρησιμοποιούσαν όταν είχαν ρευματισμούς, ισχιαλγίες, οσφυαλγίες και μυοσκελετικούς πόνους για την ανακούφισή τους. Πολλοί εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους που οι αρχές δεν ανάδειξαν τόσα χρόνια τις θεραπευτικές ιδιότητες του ιαματικού νερού.

Όμως τους γεμίζει αισιοδοξία ότι το 2018 αναγνωρίστηκε επίσημα ο ιαματικός φυσικός πόρος του Ριζώματος στον Δήμο Τρικκαίων έπειτα από υπογραφή της Υπουργού Τουρισμού, Έλενας Κουντουρά και δημοσίευση στο ΦΕΚ (3047/29-7-2018).

χωροθέτηση

Για την χωροθέτηση του θερμολιστικού κέντρου επιλέχθηκε η περιοχή του Ριζώματος για τους παρακάτω λόγους.

Αρχικά, η εγγύτητα του κέντρου στην πηγή διευκολύνει τη διοχέτευση του νερού στο εσωτερικό του κτηρίου, καθώς η μεταφορά του μέσω σωληνώσεων σε πιο απομακρυσμένη τοποθεσία θα ήταν ιδιαίτερα δαπανηρή.

Η χωροθέτηση του κέντρου στην περιοχή αποσκοπεί στην περαιτέρω ανάπτυξη του χωριού και στην άνθηση της τοπικής οικονομίας, έχοντας ως στόχο την ανάδειξη του Ριζώματος σε πόλο έλξης για θερμολιστικού τουρισμό.

Επιλέχτηκε η συγκεκριμένη περιοχή διότι βρίσκεται στην άκρη του χωριού και έτσι απομονώνεται το υδροθεραπευτήριο από το αστικό τοπίο και γίνεται το ησυχαστήριο των επισκεπτών, ώστε να τους βοηθήσει να θεραπεύσουν όχι μόνο τα άλγη του σώματος, αλλά και της ψυχής.

«Λήθην τ' ὀπισθεν ὅς ἴθι ἐλεύσεται»

Τα ξεχνάει όλα όποιος έρχεται εδώ

- Επαρχιακή οδός Τρικάλων-Ριζώματος
- Επαρχιακή οδός Θεόπετρας-Πλατάνου
- Τοποθεσία υδροθεραπευτηρίου

περιγραφή προγράμματος

Η πρόσβαση στο κτήριο πραγματοποιείται από τη Β πλευρά του. Η κεντρική είσοδος οδηγεί στη γραμματεία, όπου ο επισκέπτης συμπληρώνει τα στοιχεία του, πληρώνει το αντίτιμο της εισόδου και συμβουλευεται των γιατρό του υδροθεραπευτηρίου.

Από εκεί και μέσω του χώρου εισαγωγής στα λουτρά οδηγείται στα αποδυτήρια και στη συνέχεια στο χώρο της καφετέριας όπου έρχεται σε επαφή με τον κεντρικό τμήμα των λουτρών.

Εκεί είναι ελεύθερος να χρησιμοποιήσει κατά βούληση τις εγκαταστάσεις αν πρόκειται για επίσκεψη αναψυχής είτε να ακολουθήσει τις ιατρικές οδηγίες, αν η επίσκεψη αφορά θεραπευτικούς σκοπούς.

Στο κεντρικό τμήμα των λουτρών συναντάμε:

- πισίνα καταιωνήσεων
- κεντρική πισίνα
- συλλογική μπανιέρα
- υδρομασάζ
- κρύο ντουζ
- κρύα πισίνα

καθώς και τον ημιυπαίθριο χώρο χαλάρωσης και την προέκτασή του στην κεντρική αυλή ΒΑ, όπως επίσης και τον δευτερεύοντα χώρο χαλάρωσης στην ΝΔ πλευρά.

Προκειμένου ο επισκέπτης να ζήσει την εμπειρία των λουτρών στο βέλτιστο, το υδροθεραπευτήριο έχει σχεδιαστεί ακολουθώντας τα τρία στάδια για μια ολοκληρωμένη λουτροθεραπεία:

Εισαγωγή στα Λουτρά

Λουτρά

Χαλάρωση

εισαγωγή στα λουτρά

Η μετάβαση από τη γραμματεία στα αποδυτήρια και στο επίπεδο της εισαγωγής στα λουτρά πραγματοποιείται με τρία σκαλιά που οδηγούν στην αίθουσα υποδοχής και προετοιμασίας. Στα πλαίσια ενός ετεροτοπικού χώρου λουτρών, που προϋποθέτει ότι το άτομο πρέπει να ακολουθήσει συγκεκριμένες τελετουργίες και πρακτικές, να αφήσει δηλαδή τα προβλήματα της καθημερινότητας του πίσω. Μέσω των αποδυτηρίων θα ολοκληρώσει τη διαδικασία εισαγωγής του στα λουτρά και θα καταλήξει στην καφετέρια όπου έρχεται για πρώτη φορά σε οπτική επαφή με το επίπεδο των λουτρών που βρίσκεται χαμηλότερα και έχει τη δυνατότητα να εξοικειωθεί και να υπάρξει σταδιακή ένταξή του στην ατμόσφαιρα των λουτρών.

λουτρά

Μετά τη διαδικασία εισαγωγής, μέσω της δεξιάς σκάλας μεταβαίνει στο επίπεδο των λουτρών.

Η προτεινόμενη διαδρομή ξεκινά με την πισίνα καταιωνήσεων, θερμοκρασίας 38°C που δημιουργεί εφίδρωση και των βοηθά να αποβληθούν οι τοξίνες που έχουν συσσωρευθεί στον οργανισμό. Η πίεση με την οποία πέφτει το νερό δρα ευεργετικά στους μύες του άνω κορμού.

Στη συνέχεια μπορεί να χαλαρώσει στην κεντρική πισίνα θερμοκρασίας 32°C, κάνοντας παράλληλα ασκήσεις οι οποίες βοηθούν στη μυοχαλάρωση ή στη συλλογική μπανιέρα θερμοκρασίας 34°C καθήμενος βυθίζοντας όλο το σώμα μέχρι το λαιμό.

Έπειτα προτείνεται η μετάβαση του στο υδρομασάζ θερμοκρασίας 38°C. Η εκτόξευση μίγματος αέρα και νερού υπό πίεση προσφέρει στον επισκέπτη ένα καταπραϊντικό μασάζ. Το ζεστό νερό χαλαρώνει του μύες και σε συνδυασμό με την πίεση του νερού και των φυσαλίδων αέρα διεγείρουν την κυκλοφορία του αίματος.

Κατόπιν ο λουόμενος έχει τη δυνατότητα να επιλέξει το κρύο ντους ή τη βύθιση του για μικρό χρονικό διάστημα στην κρύα πισίνα θερμοκρασίας 15°C. Η απότομη εναλλαγή από το ζεστό νερό του υδρομασάζ στο κρύο ενεργοποιεί τον οργανισμό αυξάνοντας τη ροή του αίματος προς τα όργανα του σώματος για να τα κρατήσει ζεστά.

Με αυτόν τον τρόπο βελτιώνεται η κυκλοφορία του αίματος και έχει ως συνέπεια την αποβολή των τοξινών από το σώμα. Επιπλέον, οι αυξημένοι ρυθμοί στο μεταβολισμό που προκαλούνται, ενεργοποιούν το ανοσοποιητικό σύστημα, ενώ συμβάλλει στη χαλάρωση του σώματος, καθώς ερεθίζεται το σημείο εκείνο του εγκεφάλου που δίνει εντολή για την αύξηση της νοραδρεναλίνης, η οποία ανεβάζει τη διάθεση και μετριάξει το άγχος.

χαλάρωση

Την εμπειρία των λουτρών συμπληρώνει το στάδιο της χαλάρωσης. Ο επισκέπτης δύναται να ξεκουραστεί στα πουφ και στα κατάλληλα διαμορφωμένα σημεία που υπάρχουν στον ημιυπαίθριο χώρο, την προέκτασή του στην κεντρική αυλή, στο δευτερεύοντα αύλειο χώρο καθώς και στην καφετέρια μέσω της σκάλας που βρίσκεται στον ημιυπαίθριο χώρο χαλάρωσης.

Το σώμα χαλαρώνει και ο επισκέπτης ηρεμεί.

σχέδια

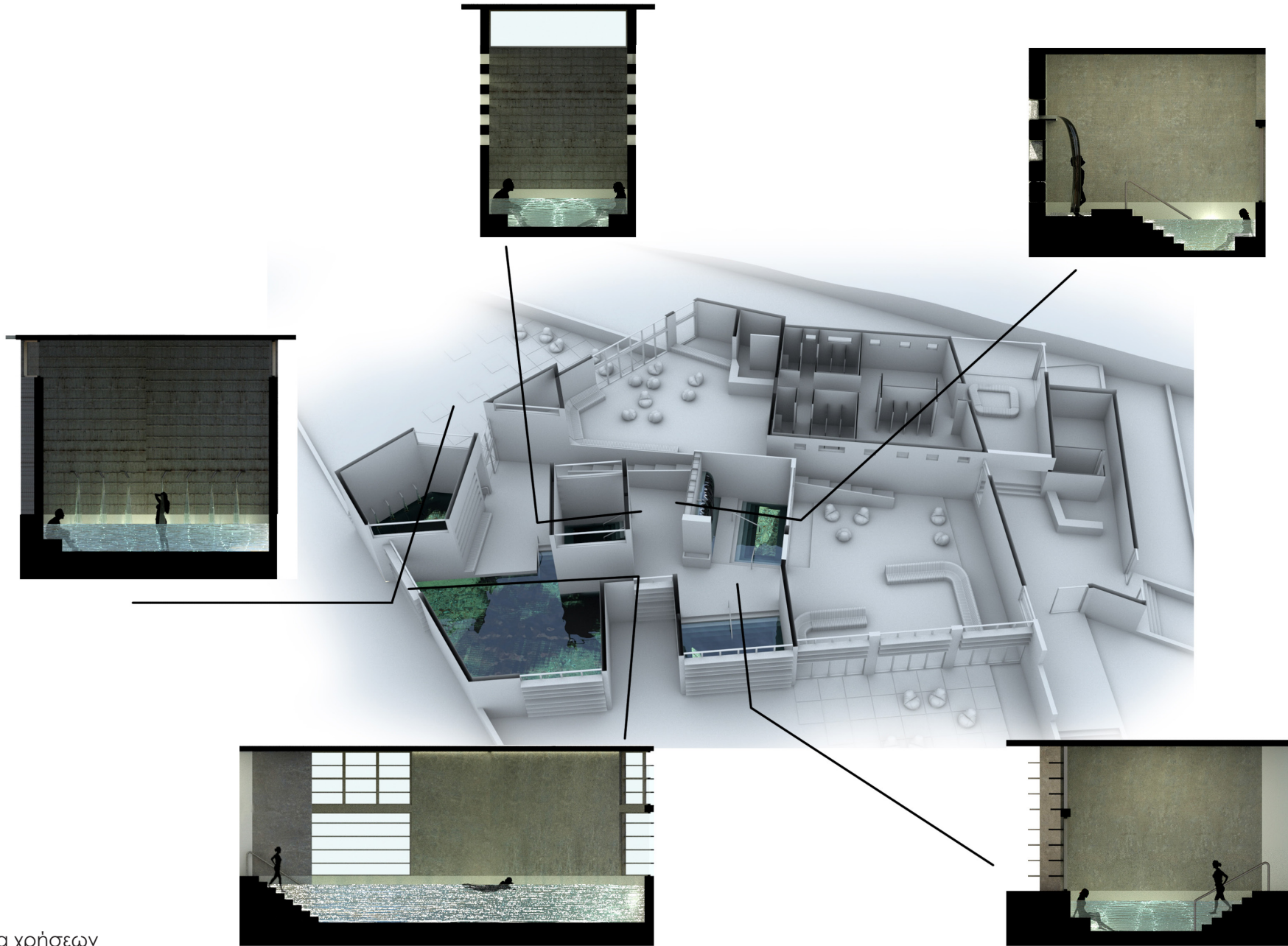

1. γραμματεία	8. πισίνα καταιωνήσεων	● προετοιμασία
2. ιατρείο	9. κεντρική πισίνα	● λουτρά
3. αποθήκη	10. συλλογική μπανιέρα	● χαλάρωση
4. εισαγωγή στα λουτρά	11. υδρομασάζ	● χώροι εργαζομένων
5. αποδυτήρια	12. κρύο ντους/κρύ πισίνα	
6. w/c ντους	13. εσωτερικός χώρος χαλάρωσης	
7. καφετέρια	14. εξωτερικός χώρος χαλάρωσης	

διάγραμμα χρήσεων

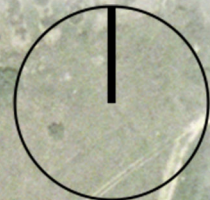
διάγραμμα κίνησης

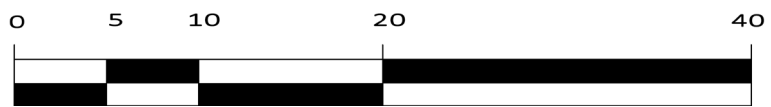
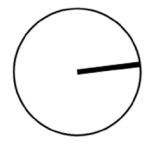

διάγραμμα χρήσεων
λεπτομέρειες

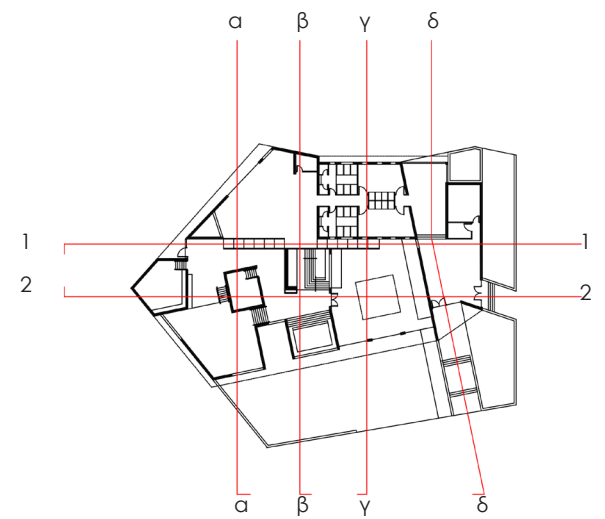
0 50 100

τοπογραφικό

κάτοψη

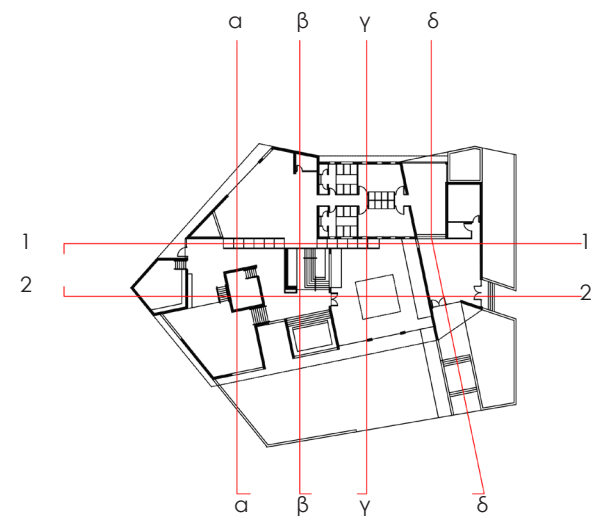
2

1

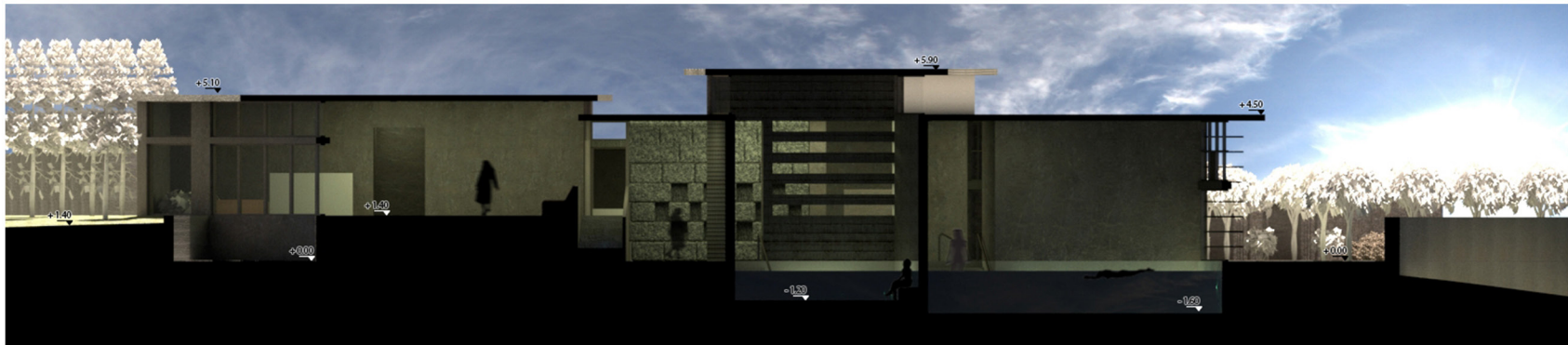
τομές

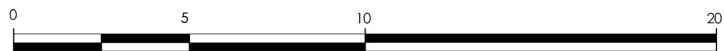

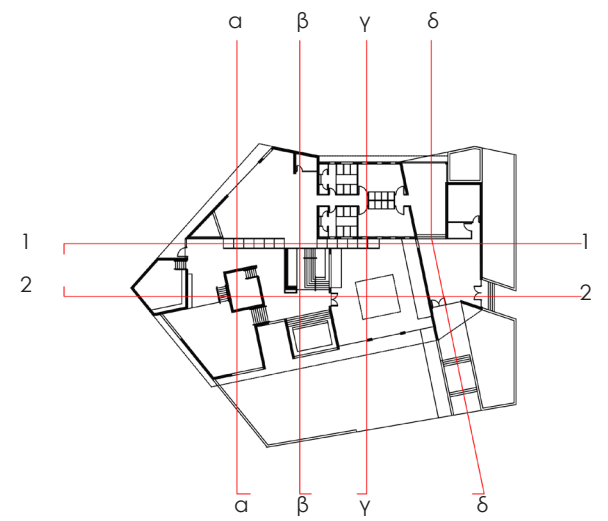
β

α

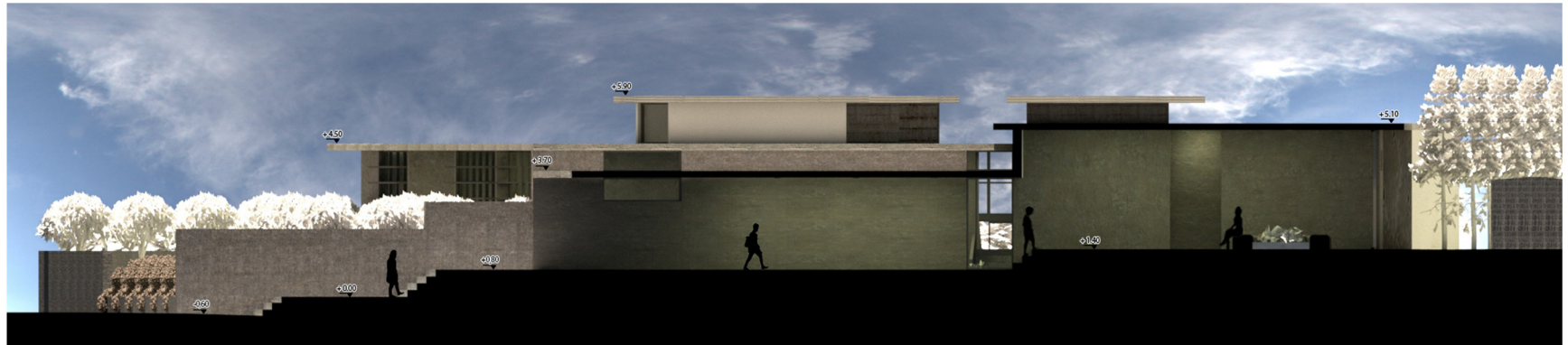
τομές

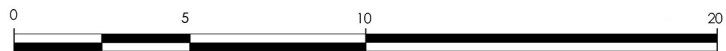

Y

δ

τομές

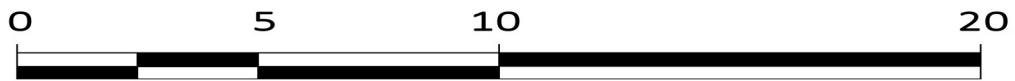

νότια

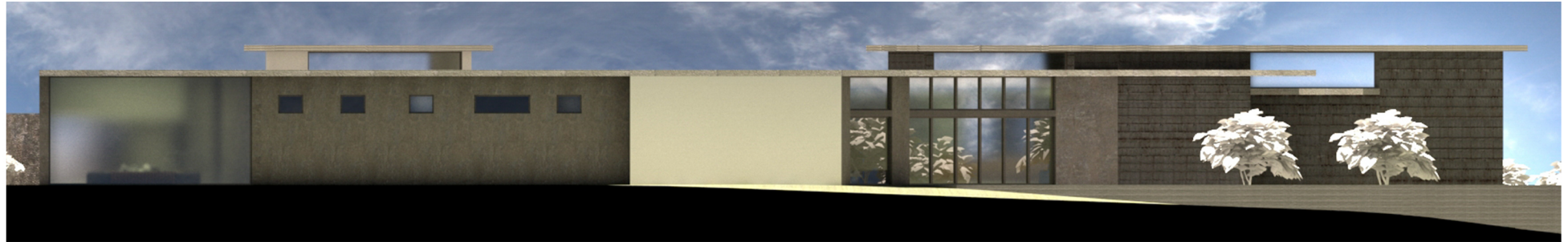
βόρεια

όψεις

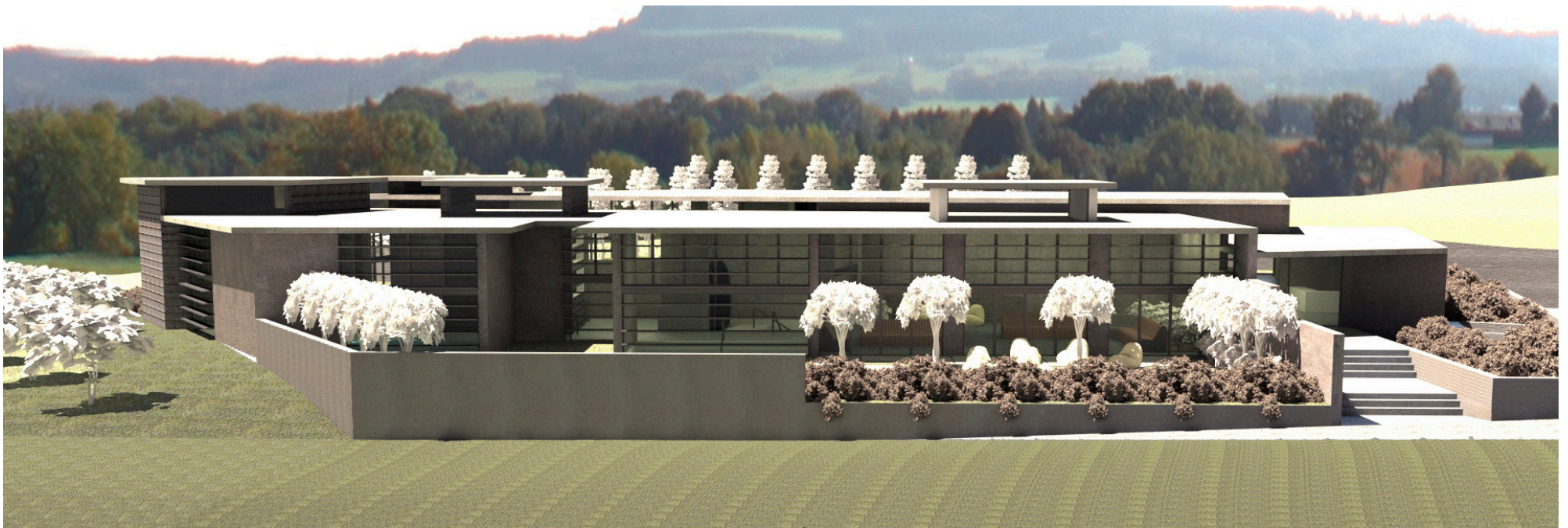
ανατολική

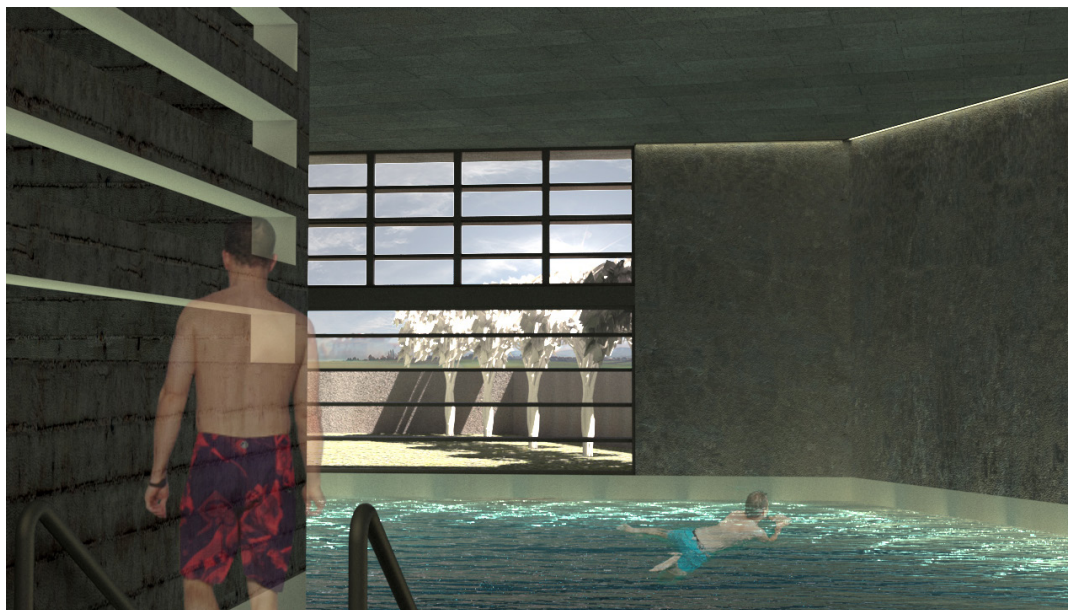
δυτική

όψεις

ΓΕΝΙΚΟ

άποψη κεντρικής πισίνας

υδρομασάζ

εισαγωγή στα λουτρά

χώρος χαλάρωσης
οπτική κρύου ντους

βιβλιογραφία

Αγγελίδης,Ζ. (2006). Ελληνικός θερμαλισμός: Ιαματικές πηγές και λουτροπόλεις, ΣΔΙΠΕ

Βέης, Ν.(1998). Τα χειρόγραφα των Μετεώρων. Κατάλογος περιγραφικός των χειρογράφων κωδίκων των αποκειμένων εις τας μονάς των Μετεώρων. Επιμ. Δ. Σοφιανός. 2η έκδοση. Αθήναι, Κέντρον Ερεύνης του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού.

Βλαστού,Μ. , Παππαϊωάννου,Ν. (1930) Πρακτικός οδηγός του λουομένου, Αθήνα

Νημάς, Θ. (1987). Τρίκαλα – Καλαμπάκα – Μετέωρα - Πίνδος-Χάσια. Γεωγραφία – Ιστορία – Μνημεία - Τουρισμός. Θεσσαλονίκη, Κυριακίδης

Καψάλης, Γ. Αχ. – Λιούτας Ν. π. Στ.(2014). Σκλάταινα Τρικάλων. Ιστορία και σύγχρονη ζωή. Θεσσαλονίκη, Κυριακίδης

Μπαρθέλου,Γ.(2005) Γεωλογική,γεωμορφολογική και γεωγραφική μελέτη των αστικών περιοχών του νομού Τρικάλων-Δυτικής Θεσσαλίας, Διδακτορική διατριβή,ΕΚΠΑ

ΣΔΙΠΕ. (1995). Οδηγός ιαματικών πηγών και λουτροπόλεων Ελλάδας, ΣΔΙΠΕ

Τσιάρας,Α. (2020) Ιαματικά Λουτρά: Νεωτερικότητα και Θεραπεία, Σώμα και Σεξουαλικότητα. Η περίπτωση των Καμμένων Βούρλων, Ερευνητική εργασία,Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Τσιάρας, Ι. (2015). Ιστορία – Έθιμα – Λαογραφία & Στοιχεία διάφορα, προέλευσης του χωριού Σπαθάδες – Καλαμπάκας – Θεσσαλίας (Αδημοσίευτο χρονογραφικό χειρόγραφο).

ΦΕΚ (3047/29-7-2018) Ιαματικός φυσικός πόρος Ριζώματος

Vasmer, M.(1941). Die Slaven in Griechenland. Berlin, Akademie der Wissenschaften (β' έκδ. 1970)

ιστοσελίδες

<http://history-pages.blogspot.com/2012/02/15.html>

<https://www.thermalsprings.gr/index.php/el/nea-anakoinoseis-2/461-anaptuksi-me-meletimena-bi-mata-sthn-iamatiki-phgh-rizomatos>

<http://www.thermalsprings.gr>

<https://trikalacity.gr/episimos-iamatiko-to-nero-sto-rizoma-d-trikkaion/>

